

vezérnek a pártmozgalom céljaira az egyént és tömeget befolyásolnia, lelkiileg alakítania.

Mindazonáltal kívánatos lett volna, hogy szerző a könyvet — amelyet a címlapon szerző fényképe ékít — egyelőre ne jelentesse meg, hanem előbb érlelje. Az óriási tárgykör miatt nem csupán további olvasottság megszerzése lett volna szükséges — noha a szerző szerint vasok kötetre menne olvasmányainak puszta felsorolása is —, hanem ezenfelül az eszmék további leszűródése és erős kritikai revíziója is. Számos stiláris szépséghiba és egyéb hiba is akad a könyvben. Akki oly lelkes magyarságról tesz vallomást, mint szerzőnk, annál feltűnik, ha a Halotti Beszéd nyelvelmélekből hibásan idéz: »isa por és homok vogmunk« (*sic!* 75 l.), és ha az »alatt« szót következetesen olyan összefüggésekben használja, mint a 38. lapon olvashatjuk: »A tűz fogalma alatt minden hő- és fényjelenség fokozatát értjük.« Az írásjelek használata nem mindenütt helyes; sajtóhibák bőven akadnak (egy helyen² egész sor fordított szedéssel áll). Általános tanulság gyanánt azt mondhatjuk: minden szerző inkább később, mint hamarabb jelentesse meg könyvét, mert így biztosabb, hogy nem fogja ama könyvek számát szaporítani, amelyeknek megjelenését pár év múlva esetleg egyben-másban maga a szerző sajnálja.

Noszlopi László.

Kodály Zoltán: Zene az óvodában. (Különnyomat a Magyar Zenei Szemle I. 1. számából.) Budapest, 1941., 8-r., 19 l.

Kodály azon kevesek közé tartozik, kiknek szeme féltő gonddal csüng a nemzet jövőjén, s tekintetük sohasem szikkad el a fontos nemzetnevelő kérdések mellett. Kodály ebben a tanulmányában ismét rámutat arra: igazi zenekultúra csak úgy fejlődhet ki, ha helyes alapokon nyugszik a kis ember-palánták zenei nevelése.

Kodály abban látja zenei műveltségünk elmaradottságának fő okát, hogy »nem történt gondoskodás elemi és középfokú (ének) tanításról.« Előbb létesült a Zeneakadémia, mint a módszeresen feldolgozott népiskolai tanterv. Mintha egyetemet alapítanának oly országban, ahol még elemi iskola sincs.« Ennek tulajdonítja Kodály még a nagyobb műveltségű köreink zenei tájékozatlanságát is. Így a »szegény magyar állam saját költségén nevelt művészeket gazdag idegen országok számára, kik remekül muzsikáltak, de nem volt kinek.«

Kodály nemcsak megállapítja a diagnózist, társadalmunk »zenei infantilizmusát,« melynek oka részben az elemi énekkoktatás hiányosságában rejlik, hanem meghatározza a gyógymódot is.

Feltárja a kiseddövői énektanterv vétkes mulasztásait, dalanyagának nemzetietlenségét, így ez »idegen elemeivel zavarja a tiszta zenei fogalomalkotást, idegen érzésre vezet.« »Sok selejtes dallamával nem a jó zene, hanem a ponyva felé irányít« stb. Mert nem Kiss Áron dalgyűjteményét tanítják, »melynek minden lapjáról árad a magyar gyermek életkedve, a népköltészet tiszta levegője,« hanem másik, 1893-ban megjelent daloskönyvet, mely Kiss Á., Péterfy Sándor, Pósa Lajos, és Tihanyi Ágost együttes szerkesztésében jelent meg. Részletesen boncolva a dalanyagot, megállapítja

Kodály a gyűjtemény alapvető hibáit. A szerkesztők Kiss Á. gyűjteményéből merítik ugyan a dalokat, de csupán a szövegeket, mert a dallamokat »átkomponálják kisebb hangterjedelemre.« Elrettentésül közli Kodály néhány ismert gyermekdal eredetijét, összevetve a »javított« formájával. »Jellenző kontár eljárás«-nak tekinti, ha egy dal több ismert ének frázisaiból tevődik össze, mert ha egy virág szirmait letépdessük, s másképen újra összerakjuk, abból többé nem lesz élő virág. A gyűjtemény 40, 41, 46-ik lapján pedig ezt a lehetetlen módszert követik a szerkesztők.

Óvodás gyermek szájába Kodály elsősorban a pentatonizáló dallamokat ajánlja, mert »ezekben ér el leghamarabb tiszta intonációt a kisgyermek, hisz nem kell felhanggal bajlódnia.«

Végül ki akarja írtani Kodály azt a begyökeresedett hamis nézetet, mintha a gyermeknek akármilyen ének megfelelné, hisz »egy fületlen gombbal is eljátszik.« Mert ha helytelen ritmizálású, idegen motivikájú, vagy összefoltzott dallamokat tanítunk be, helytelenül alapozzuk meg zenei képzetét. »Ha olyan élelemmel tartanók, amilyen dalt adunk neki, már elpusztult volna.« Vitamindús éneket áhít Kodály a daltanításban.

Kodály, mikor hangsúlyozza a kisdédóvi énektanítás fontosságát, azért teszi ezt, mert meggyőződése: a helyes zenei képzést már a zsenge gyermekkorban kell elkezdni. Ha törekvésünk sikerül, átalakíthatjuk az új magyar nemzedék zenefelfogó készségét.

Mint Kodály minden írása, ez is nagy figyelmet érdemel. Minden sora gondolatébresztő. Megérdemli, hogy törekvése valóra váljék, mert a magyar jövő ügyét szolgálja.

Sonkoly István.

Fekete János: Milyen a gyermek? Gyermektanulmányi kérdések, módszerek és eredmények. Pécs, 1939. Kís 8-r. 128 lap.

A szerző a cümben írt, az elméleti pedagógiát és a nevelés gyakorlati intézőit: szülöket, nevelőket, tanítókat egyaránt érdeklő kérdést törekszik a gyermektanulmányozás mai eszközei és eredményei segítségével megvilágítani.

A bevezető fejezetben szól a gyermektanulmányozás fogalmáról, tárgyról, ismerteti e tudományág rendszerét és sajátos kutató módszereit, majd az összegyűjtött vizsgálati anyag különböző feldolgozási módjait. A továbbiakban nem a gyermektanulmánynak a bevezetésben bemutatott tudományos rendszere fonalán halad, hanem a gazdag anyagból kiragad bizonyos, a gyakorlati nevelő szempontjából fontosabb jelenségszoportokat s az ezekre vonatkozó fejtegetéseit a következő fejezetekbe csoportosítja: 1. A gyermek teste, 2. képzetkincse, 3. emlékezete, 4. képzelete, 5. figyelme, 6. érdeklődése, 7. játéka, 8. munkabírása, 9. értelmessége. E csoportokon belül rendszerint először röviden ismerteti a kérdéses jelenség (figyelem, képzelet stb.) mibenlétét, majd részletesen, jól kiválogatott példákon bemutatja a vizsgálatára használatos módszereket, végül összefoglalja a kutató munka eddigi eredményeit s levonja belőlük a nevelésben hasznosítható tanulságokat. Az egyes fejezetek végén felsorolja az illető kérdéssel foglalkozó legfontosabb és könnyen hozzáférhető irodalmat.